Eduskunta
Kunta- ja terveysjaosto

Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen liittyvien ICT-hankkeiden tilanne, resurssit ja eteneminen

Valtioneuvoston periaatepäätöksen 28.6.2017 mukaisesta maakunta- ja sote-uudistuksen tietojärjestelmäkokonaisuudessa Kela tuottaa ne yhtenäispolitiikan mukaiset pakolliset järjestelmät, jotka sen tehtäväksi on säädetty. Kela toimii yhtenäispolitiikan toteutuksessa sosiaali- ja terveysministeriön ohjauksessa. Tällä hetkellä Kelan vastuulle on annettu valinnanvapautta koskevan lainsäädännön pohjalta valinnanvapauden korvausten valtakunnallisen maksuliikenteen toteutus ja hallinnointi sekä valinnanvapauden tiedonhallintapalvelujen kokonaisuuden rakentaminen.

Valinnanvapautta koskevan lainsäädännön valmistelun rinnalla kulkeva STM:n kokonaisarkkitehtuurityö on edennyt vuoden 2017 aikana siihen, että roolitukset ja vastuut valinnanvapauden toteuttamisen tietojärjestelmätyössä on pääosin jaettu. Kelan rooliin kuuluu valinnanvapauden tiedonhallintapalvelujen osalta rakentaa valinnanvapautta koskevan lakiluonnoksen 76 §:n mukaisesti asiakkaan valinnan toteuttava palvelu, jonka välityksellä asiakas voi ilmoittautua haluamansa suoran valinnan palveluntuottajan ja maakunnan liikelaitoksen asiakkaaksi. Tämä palvelu rakennetaan lakiluonnoksen mukaisesti Omakanta-palveluun, jonka kautta asiakas pääsee toteuttamaan palveluntuottajan valinnan. Kela rakentaa myös 76 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaisen tuottajahallintapalvelun, jonka välityksellä tuottajat ilmoittautuvat suoran valinnan palvelujen, asiakassetelipalvelujen ja henkilökohtaisen budjetoinnin palvelujen palveluntuottajiksi ja jossa on suoran valinnan palveluntuottajat ja yksityisten suoran valinnan palveluntuottajien kanssa tehdyt sopimukset. Kelan vastuulle on annettu myös palvelutuotannon seurantapalvelun rakentaminen, palvelulla toimitetaan tiedot asiakkaiden saamista palveluista maakunnalle sekä asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin antajalle. Kokonaisuudessa rakentuu valinnanvapauden tietojärjestelmäkokonaisuus, operatiivinen järjestelmäkokonaisuus, jonka kautta asiakkaat, maakunnat ja palveluntuottajat pystyvät prosessoimaan tietojärjestelmien tuella valinnanvapauden prosesseja. Työ tehdään hyvässä yhteistyössä THL:n, Valviran ja VRK:n kanssa, joille on vastuutettu mm. valinnanvapauden tietopalvelu, joka pitää sisällään tiedot kaikista valinnanvapauspalvelujen tuottajista ja niiden palveluista (VRK:n suomi.fi-palvelu), Palveluntuottajarekisterin uudistaminen (Valviran projekti) sekä palveluluokituksen ja muiden koodistojen uudistaminen (THL vastaa). Valinnanvapautta koskevaan lainsäädäntöön olisi erittäin välttämätöntä saada myös tiedonhallintapalveluun säännös, jonka mukaan valinnanvapauden tietopalveluun sisältyy valtakunnallinen palveluluokitus, jota palveluntuottajien ja sote-keskusten tulee käyttää.

KANSANELÄKELAITOS
PL 450, 00101 Helsinki
Puhelin 020 634 11
etunimi.sukunimi@kela.fi

FOLKPENSIONSANSTALTEN
PB 450, 00101 Helsingfors
Telefon 020 634 11
fornamn.efternamn@kela.fi

Kelan tehtäväksi on myös annettu valinnanvapautta koskevan lakiluonnoksen 72 §:n mukaisesti valinnanvapauslain mukaisiin korvauksiin liittyvän valtakunnallisen maksuliikenteen hallinnointi ja tekninen toteutus.

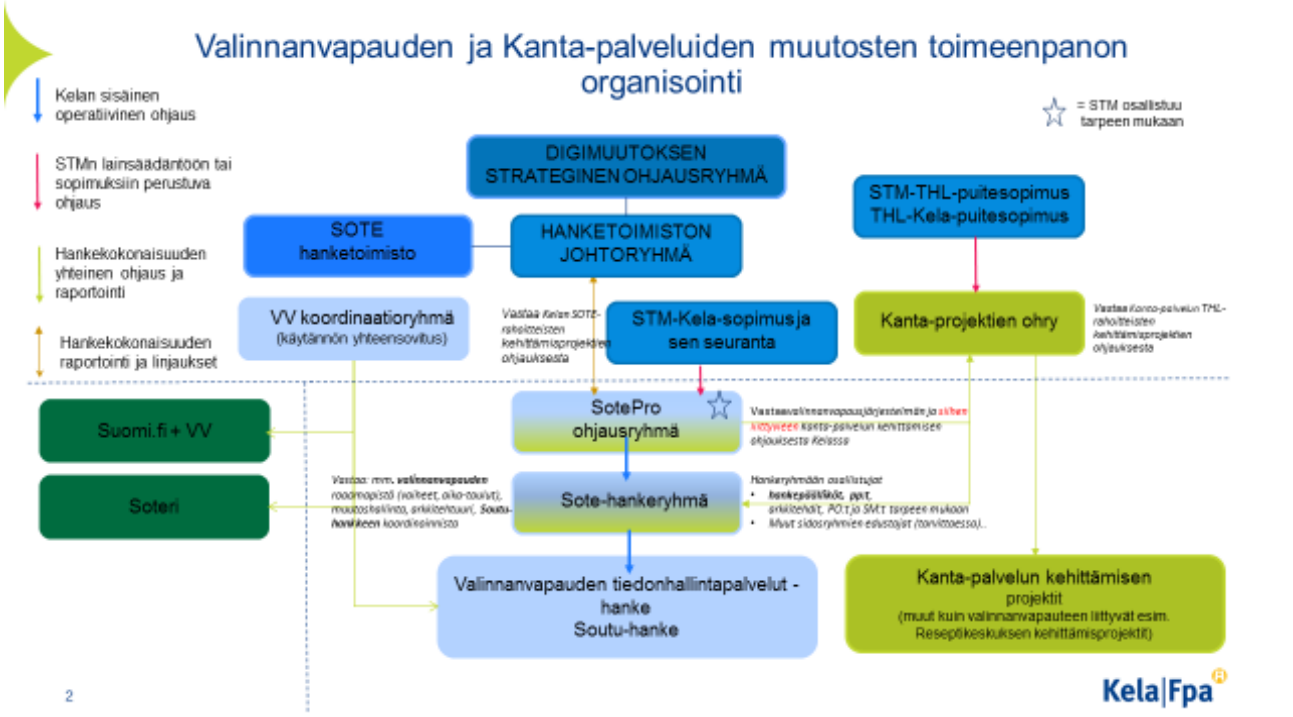

Kelan kokonaisarkkitehtuuri sote-uudistuksen jälkeen

Kelan kokonaisarkkitehtuuri koostuu jatkossa kolmesta toisiaan tukevasta osa-alueesta, etuus-toiminnasta (perinteiset sosiaaliturvan etuudet ja palvelut asiakkaille), sote-toiminnasta (sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset erityistehtävät) ja yhteisistä palveluista, tiedoista ja ratkaisuista. Valinnanvapauden tiedonhallintapalvelut sijoittuvat uutena kokonaisuutena sote-toiminnan osa-alueeseen ollen rinnakkainen itsenäinen kokonaisuus nykyisille Kanta-palveluille. Kelan kokonaisarkkitehtuurin lähtökohtina ovat Kelan strategiasta johdetut arkkitehtuuriperiaatteet, joista keskeisimmin valinnanvapauden toteutuksessa huomioidaan:

- Prosessien automatisointi silloin kun se on kustannustehokasta ja asiakkaan, asiakaspalvelun tai tuottavuuden kannalta tarkoituksenmukaista.
- Tietovarantoja avataan kansalaisille ja yhteiskunnan toimijoille hyödynnettäväksi, toimintaa sekä toiminnan tukena olevia tietojärjestelmiä kehitetään prosessi- ja palvelulähtöisesti.
- Hyödynnetään yhteistyökumppaneilta saatuja tietoja ja tarjotaan omia tietojaan yhteistyökumppanien käyttöön.

- Ydintoimintoja on kyettävä jatkamaan asiakaslähtöisesti kaikissa tietoturvaa ja yksityisyyden suojaa uhkaavissa tilanteissa luottamusta menettämättä.
- Toiminnalliset ja tietotekniset ratkaisut toteutetaan vastuullisesti (taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti).
- Toteutukset ja ratkaisut tehdään käyttämällä yleisiä valtavirtaratkaisuja menetelmissä ja teknologioissa.
- Kelan järjestelmät toteutetaan mahdollisimman yksinkertaisilla ja ylläpidettävillä ratkaisuilla.

Kanta-palvelujen kokonaisarkkitehtuuri

- Tarjoaa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille, toimintansa tueksi, ajantasaista ja tarkkaa tietoa kansalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista.
- Toimii välittäjänä eri sosiaali- ja terveydenhuollon tietosisältöjä hyödyntävien tahojen välillä ml. valinnanvapauden tarpeet.
- Varmistaa tarjoamansa tiedon ja tarjoamiensa palvelujen osalta potilasturvallisuuden.
- Tarjoaa kansallisia tietojärjestelmäpalveluita vähentäen sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden tarvetta toteuttaa ja ylläpitää omia tietojärjestelmäratkaisujansa.
- Tarjoaa ja jalostaa säilyttämäänsä tietoa toisiokäyttöön mm. tutkimus- ja tilastokäyttöä varten.

Kelassa on käynnissä kaksi hanke/projektikokonaisuutta koskien maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta. Toinen on maakuntalakiluonnoksen sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämistä koskevan lakiluonnoksen aiheuttamat pakolliset muutokset Kanta-palvelujen kokonaisuuteen (SOUTU-hanke). Toinen on Digimuutoksen strategisen ohjausryhmän 6.9.2017 tekemän päätöksen pohjalta aloitettu Suoran valinnan projekti, jossa rakennetaan kokonaisuus valinnanvapauden kokonaisuuden toteuttamiseksi.

SOUTU-hankkeen tilanne

Soutu-hanke on lainmuutoshanke, joka toimeenpanee maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain ja valinnanvapauslain (siltä osin, kun laissa määritellään Kanta-palveluihin toteuttavat ratkaisut) sekä asiakastietolain toiminallisuuksia Kanta-palveluissa.

Soutu-hankkeen toimeenpano vaiheistuu pääasiassa kolmeen eri vaiheeseen

1. **Valmius tuotannossa 1.7.2018** eli toiminnallisuudet, jotka toteutetaan Kanta-järjestelmiin **sote-keskuksen ja suun terveydenhuollon yksikön valinnan pilotointiin sekä henkilökohtaisen budjetoinnin ja asiakassetelin pilotointiin**
2. **Valmius tuotannossa 1.1.2020** eli toiminnallisuudet, jotka pitää olla toteutettuna Kantaan siihen mennessä, jolloin **järjestämisvastuu siirtyy maakunnille ja valinnanvapaus astuu voimaan**
3. **Valmius tuotannossa 31.12.2020** eli ne soteen ja makuun liittyvät toiminnallisuudet, jotka voidaan toteuttaa Kantaan vasta vuoden 2020 aikana.

Soutu-hankkeen suunnitelmaa tarkennetaan lainsäädännön ja määrittelyn edetessä.

Soutu-hankkeessa työt ovat käynnistyneet kolmessa ensimmäisessä työpaketissa

1. **Asiakirjojen siirto uusille rekisterinpitäjille eli maakunnille** (liitteenä projektisuunnitelma – yhteinen projekti THL:n kanssa)
    - meneillään siirtosääntöjen määrittely sekä toteutusratkaisun suunnittelu siirrot suorittavaan eräajoon
    - määritelty ja toteutettu siirtoratkaisu on valmis käyttöönotettavaksi Potilastiedon arkiston asiakirjoille, Vanhoille potilasasiakirjoille, Kuva-aineistojen arkiston tiedoille ja Sosiaalihuollon asiakastiedon arkiston asiakirjoille
2. **Asiakirjojen käyttö ja tallentaminen maakunnan lukuun** (liitteenä projektisuunnitelma - yhteinen projekti THL:n kanssa)
    - käynnistynyt projektin 1. vaihe, missä suunnitellaan ja toteutetaan suoran valinnanvapauden tarvitsemat ratkaisut ostopalveluun, joita tarvitaan ennen sote-keskuksen valinnanvapauspilottien tuotantokäyttöä
    - yhteinen julkaisuaikataulu Kelan valinnanvapauden tiedonhallintapalvelut hankkeen kanssa
3. **Omakannan käyttöliittymän muutokset** liittyen asiakkaan valinnan toteuttavaan palveluun
    - sote-uudistuksen valinnanvapauden toteuttamisen osalta Omakannan on suunniteltu toimivan kansalaisen valinnanvapauden toteuttavana käyttöliittymänä sosiaali- ja terveydenhuollossa
    - yhteinen julkaisuaikataulu Kelan valinnanvapauden tiedonhallintapalvelut hankkeen kanssa

Vielä tämän vuoden puolella käynnistettäviä uusia kokonaisuuksia ovat:

- **Käytönhallinta**
    - mm. käyttövaltuudet, lokitukset, suostumusten ja luovutusten hallinta
- **Sote-yhteiset asiakirjat**
    - mm. järjestäjän ja tuottajien yhteistyötä koordinoivat asiakassuunnitelmat, joita hyödynnetään valinnanvapausjärjestelmässä ja siihen liittyvissä järjestelmässä
- **Liittyminen ja käyttöönoton tuki**
    - Tuki, ohjeistus ja koulutukset sote-organisaatioille ja muille Kanta-palvelujen asiakkaille
    - Kanta-palvelun asiakkuuden määrittely ja siihen liittyvien prosessien ja muutosten suunnittelu ja toteutus

Sertifitointiin ja käytönhallintaan liittyvä työkokonaisuus **Sertifiointi ja yhteistestaus** pyritään käynnistämään heti ensi vuoden alussa.

Suoran valinnan -projekti

Suoran valinnan- projektin tehtävänä on toteuttaa suoran valinnan palveluiden toiminnallisuudet vaiheittain sote-valinnanvapausjärjestelmään.

- Järjestelmään sisältyvät seuraavat suoran valinnan osalta tiedonhallintapalvelut ja kokonaisuudet:
  - Asiakkaan valinnan toteuttava palvelu
    - Asiakkaan käyttöliittymä omakannassa
    - Maakunnan käyttöliittymä asiakkaan valinnan tallentamiseen
    - Palveluntuottajan käyttöliittymä tietojen katseluun
    - Asiakkaan valintatiedot tallentuvat valinnanvapausjärjestelmään
    - Sisältää rekisterinkäyttövaltuuden
  - Tuottajahallintapalvelu
    - Maakunnan ja palveluntuottajan väliset sopimukset (sopimusrekisteri)
    - Palveluntuottajan tekemät ilmoitukset palvelunjärjestäjälle
  - Palvelutuotannon seurantapalvelu
    - Palveluntuottajien ilmoittamat tiedot asiakkaan saamista palveluista
  - Maksatus palveluntuottajille
    - Korvausperusteiden hallinta
  - Kansalaisviestintä ja neuvonta projektin osalta

Projektin työt ovat alkaneet 1.9.2017 ja työskentelytavaksi on valittu ketterä SAFe-menetelmä, joissa työ etenee kolmen viikon sprinteissä ja 12 viikon julkaisusykleissä. Ensimmäinen julkaisu ja demoaminen on 15.12.2017.

Kuusi erillistä scrum-tiimiä ovat aloittaneet työnsä:

- Valinnanvapaus 1: Asiakkaan valinnan toteuttavan palvelun toteutus
- Valinnanvapaus 2: Tuottajahallintapalvelun toteutus (sopimusrekisteri)
- Omakanta: Omakannan käyttöliittymän toteutus
- Ostopalvelunvaltuutus: Rekisterinkäyttövaltuutuksen toteuttaminen
- Henkilötietorekisteri: Henkilötietorekisterin uudistaminen
- Maksaminen: Uusi järjestelmä maksamisen tekniselle suorittamiselle

Valinnanvapauden pilotteja (alkavat 1.7.2018) varten toteutettavaksi tulee vielä esimerkiksi

- Maakuntalaskutuksen toteutus
- Kapitaatiomaksatuksen laskenta
- Korvausperusteiden hallinta
- Palveluntuottajan käyttöliittymä
- Palvelunjärjestäjän käyttöliittymä

Tavoitteena on tehdä minimitoteutus pilotteihin eli tukea pilottien käynnistymistä riittävillä tietojärjestelmäratkaisuilla. Tällä hetkellä toiminnallisuuksien määrittely on vauhdissa, tietokantojen ja kehitysympäristöjen rakentaminen käynnissä. Valinnanvapautta koskeva lakiluonnos on monelta osin hyvin avoin ja linjaukset ovat tarkentumatta, joten määrittely on heti alussa jäänyt jumiin.

- Tarkennuksia ja linjauksia pyydetään asiakkaan edustajilta (STM)
- Kela kaipaa kansallisia koodistoja ja rekistereitä

Kelan valinnanvapausjärjestelmä pyritään toteuttamaan alkuvaiheessa mahdollisimman itsenäiseksi, jotta pilotointeihin saadaan toimiva järjestelmä

- Pilotteihin on tehtävä erillisiä ratkaisuja, kun esimerkiksi maakuntia ei ole virallisesti perustettu
- Monet yhteistyökumppanit tähtäävät vasta vuoden 2020 tavoitetilaan.

Johtaja Mikael Forss

Muutosjohtaja Marjukka Turunen